

MỐI QUAN HỆ GIỮA CƠ QUAN ĐIỀU TRA VÀ VIỆN KIỂM SÁT TRONG TIẾP NHẬN, GIẢI QUYẾT TỔ GIÁC, TIN BÁO VỀ TỘI PHẠM XÂM HẠI TÌNH DỤC NGƯỜI DƯỚI 16 TUỔI

ĐỖ VỌNG LINH* - NGUYỄN ĐÌNH DŨNG**

Tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi là một nội dung có vị trí, vai trò, ý nghĩa hết sức quan trọng. Trong đó, quan hệ phối hợp giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát nhân dân trong tổ chức, tiến hành công tác này có ảnh hưởng rất lớn đến hiệu quả hoạt động thu thập chứng cứ chứng minh tội phạm và người phạm tội. Trong bài viết này, tác giả nêu lên thực trạng và một số giải pháp nâng cao hiệu quả quan hệ phối hợp giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát nhân dân trong tiếp nhận, xử lý tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi thời gian tới.

Từ khóa: Xâm hại tình dục, quan hệ phối hợp

Ngày nhận bài: 08/4/2021; Biên tập xong: 08/4/2021; Duyệt đăng: 19/4/2021

Receiving and responding to the information regarding child sexual abuses play significant roles in investigating these crimes. Meanwhile, the relationship between the Investigation agency and the Procuracy in handling these crimes impacts on the process of collecting evidence in order to prosecute offenders. This paper investigates the facts and recommendations to increase the effectiveness of the cooperation between these two agencies in the coming time.

Key words: Sexual abuse, cooperation.

Trong những năm gần đây tình hình tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi đang có những diễn biến ngày càng phức tạp, ngày càng nghiêm trọng. Theo báo cáo của Cục Cảnh sát hình sự - Bộ Công an, chỉ riêng năm 2020 trên địa bàn cả nước phát hiện 1.945 vụ xâm hại tình dục trẻ em với 2.209 đối tượng, xâm hại 2.008 trẻ em, trong đó tội phạm xâm hại tình dục trẻ em chiếm trên 80% tổng số vụ, nhất là hiếp dâm người dưới 16 tuổi xảy ra 520 vụ, tăng 95 vụ (22,35%) so với năm 2019. Đối tượng xâm hại tình dục rất đa dạng, gồm cả những người thân thích, ruột thịt của người bị hại, gây ra những hậu quả rất nghiêm trọng, làm tổn thương nặng nề cả thể chất và tinh thần cho trẻ em, gây bức xúc trong dư luận.

Trong những năm qua, được sự quan tâm của các cấp, các ngành, công tác đấu tranh tội phạm xâm hại người dưới 16 tuổi nói chung, đấu tranh phòng chống xâm hại tình dục nói riêng đã đạt được nhiều kết quả tích cực. Tuy nhiên, tình trạng xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi vẫn diễn ra hết sức phức tạp. Một trong những nguyên nhân dẫn đến tình trạng trên là do hoạt động phát hiện, điều tra, xử lý loại tội phạm này vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu, đòi hỏi của thực tiễn; trong đó có công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm. Đây là

công tác đóng vai trò quan trọng, nền tảng, cơ sở. Thực hiện tốt công tác này có thể giúp khắc phục tình trạng bỏ lọt tội phạm; đồng thời là tiền đề, chìa khóa để mở ra các giai đoạn điều tra, truy tố, xét xử được hiệu quả hơn. Thực tiễn cho thấy công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm không tốt sẽ dẫn tới khó khăn trong tiến hành thu thập tài liệu, chứng cứ của các hoạt động điều tra tiếp theo. Diễn hình như nhiều trường hợp Công an xã khi tiếp nhận tố giác, tin báo về tội phạm tự ý giữ lại để xác minh, một thời gian sau mới chuyển đến cấp có thẩm quyền để kiểm tra xác minh dẫn tới có những dấu vết và tình tiết không thể thu thập được.

Để công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi trong thời gian tới đạt kết quả cao hơn nữa, đáp ứng yêu cầu của công tác đấu tranh phòng chống tội phạm thì cần nhiều giải pháp đồng bộ, cần sự quan tâm của các cấp, các ngành trong công tác này, trong đó không ngừng nâng cao hiệu quả mối quan hệ giữa Cơ quan điều tra

** Đại úy, Tiến sĩ, Khoa Cảnh sát quản lý hành chính về trật tự xã hội, Học viện Cảnh sát nhân dân*

*** Thượng úy, Thạc sĩ, Khoa Cảnh sát hình sự, Học viện Cảnh sát nhân dân*

và Viện kiểm sát là một nội dung đóng vai trò quan trọng.

Quan hệ phối hợp giữa Viện kiểm sát nhân dân (VKSND) với Cơ quan Cảnh sát điều tra trong tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại người dưới 16 tuổi được hiểu là mối quan hệ phát sinh trong quá trình hai cơ quan thực hiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn theo luật định để hỗ trợ, chế ước lẫn nhau, tạo điều kiện cho nhau khi tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi.

Mối quan hệ này hình thành một cách tất yếu và chịu sự chi phối bởi phương pháp điều chỉnh của Bộ luật tố tụng hình sự (BLTTHS), Luật Tổ chức Cơ quan điều tra hình sự, trên cơ sở đó, các cơ quan tiến hành tố tụng được tiến hành các hoạt động tố tụng theo chức năng, nhiệm vụ của mình trong khuôn khổ pháp luật. Hai cơ quan này đều có nhiệm vụ làm rõ sự thật của vụ án, đảm bảo việc tuân thủ pháp luật một cách chặt chẽ, vừa phải đảm bảo những nguyên tắc nhất định trong quá trình tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi. Trong quá trình tiếp nhận, giải quyết tin báo tố giác về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi, hai cơ quan vừa có mối quan hệ phối hợp với nhau, vừa có chế ước đan xen lẫn nhau.

Về cơ sở pháp lý quy định về mối quan hệ phối hợp giữa hai cơ quan trong tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi:

Ngoài những quy định trong BLTTHS, Luật tổ chức Cơ quan điều tra hình sự; Thông tư liên tịch số 01/2017/TTLT-BCA-BQP-BTC-BNN&PTNT-VKSNDTC ngày 22/12/2017 của Bộ Công an, Bộ Quốc phòng, Bộ Tài chính, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn và VKSND tối cao quy định việc phối hợp giữa các cơ quan có thẩm quyền trong việc thực hiện một số quy định của BLTTHS năm 2015 về tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố; Thông tư liên tịch số 04/2018/TTLT-VKSNDTC-BCA-BQP ngày 19/10/2018 thì cần chú ý về những văn bản hướng dẫn quy định về hoạt động nghiệp vụ có liên quan trực tiếp đến công tác tiếp nhận, giải quyết tin báo tố giác tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi theo chức năng, nhiệm vụ của từng cơ quan.

Theo quy định của Luật Tổ chức Cơ quan điều tra hình sự năm 2015 và Văn bản hợp nhất số 07/VBHN-BCA ngày 19/11/2018 của Bộ Công an quy định về phân công Thủ trưởng,

Phó Thủ trưởng Cơ quan điều tra, thẩm quyền điều tra hình sự trong Công an nhân dân và các đội điều tra thuộc Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an cấp huyện thì lực lượng Cảnh sát hình sự và Văn phòng cơ quan Cảnh sát điều tra là hai đơn vị có trách nhiệm tổ chức trực ban hình sự 24/24 và phối hợp với Viện kiểm sát trong tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi. Công an xã, phường, thị trấn, Đồn, Trạm Công an phải bố trí cán bộ trực 24/24h để tiếp nhận tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi; cán bộ tiếp nhận phải thu thập tối đa những thông tin, dữ liệu cần thiết về vụ việc trước khi chuyển cho người có thẩm quyền; việc tiếp nhận nguồn tin được thực hiện theo quy định của Thông tư 01/2017/TTLT và Thông tư số 61/2017/TT-BCA ngày 14/12/2017 của Bộ trưởng Bộ Công an “quy định biểu mẫu, giấy tờ, sổ sách về điều tra hình sự”. Đáng chú ý, ngày 26/12/2018, Bộ trưởng Bộ Công an ký quyết định số 8316/QĐ-BCA-C02 kèm theo hướng dẫn công tác phòng ngừa nghiệp vụ, tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo, kiến nghị khởi tố về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi. Đây là văn bản hướng dẫn quan trọng đối với công an các cấp trong phát hiện, điều tra tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi, trong đó có công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm này.

Theo quy định của Luật Tổ chức VKSND năm 2014 thì Viện trưởng, Phó Viện trưởng, Kiểm sát viên và Kiểm tra viên là chủ thể của mối quan hệ phối hợp với Cơ quan điều tra. Đơn vị có quan hệ phối hợp với Cơ quan Cảnh sát điều tra trong điều tra, truy tố tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi là Vụ thực hành quyền công tố và kiểm sát điều tra án trật tự xã hội (Vụ 2) VKSND tối cao; Phòng Kiểm sát điều tra trật tự an toàn xã hội - an ninh, ma túy ở VKSND cấp tỉnh và tổ án hình sự ở VKSND cấp huyện.

Ngoài ra, để nâng cao hiệu quả mối quan hệ giữa các cơ quan liên ngành tư pháp trung ương đã ban hành một số Thông tư liên tịch về quan hệ phối hợp giữa các cơ quan có thẩm quyền trong thực hiện BLTTHS năm 2015 như Thông tư liên tịch số 04/2018/TTLT-VKSNDTC-BCA-BQP ngày 19/10/2018 quy định về phối hợp giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát trong việc thực hiện một số quy định của BLTTHS năm 2015. Đây là căn cứ pháp lý vô cùng quan trọng để thực hiện quan hệ phối hợp giữa VKSND với Cơ quan Cảnh sát điều tra trong giải quyết vụ án hình sự nói chung,

trong tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo tội phạm dưới 16 tuổi nói riêng.

Mối quan hệ giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát nhân dân trong tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi thể hiện trên những nội dung sau:

- Trong tiếp nhận nguồn tin:

Tất cả các trình báo vụ việc về xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi, bất kể hình thức nào, bất kỳ thời gian nào phải được tiếp nhận, xem xét một cách nghiêm túc. Do vậy, Viện kiểm sát cần cử cán bộ trực ban 24/24 để tiếp nhận tin báo tố giác về tội phạm đồng thời cập nhật, theo dõi việc tiếp nhận, tin báo tố giác tội phạm của Cơ quan điều tra; nếu phát hiện có trường hợp chưa được tiếp nhận trong thời hạn luật định thì yêu cầu Cơ quan điều tra nêu rõ lý do, hướng giải quyết.

+ Trường hợp công dân hoặc đại diện cơ quan, tổ chức đến tố giác vụ việc bằng miệng thì Điều tra viên tiến hành ngay việc lấy lời khai ban đầu; xem xét các tài liệu, đồ vật có liên quan khác (nếu có); đồng thời, thu thập thêm thông tin khác có liên quan đến vụ việc, nhất là các thông tin giúp xác định có hay không có vụ việc xâm hại tình dục trẻ em xảy ra; thời điểm, hoàn cảnh xảy ra và hành vi đó có dấu hiệu cấu thành tội phạm cụ thể nào hay không...

+ Trường hợp người có hành vi xâm hại tình dục trẻ em đến tự thú thì lập biên bản tiếp nhận người phạm tội ra tự thú theo mẫu được ban hành tại Thông tư số 61/2017/TT-BCA. Động viên và hướng dẫn họ viết tường trình sự việc, cung cấp, giao nộp tài liệu, vật chứng liên quan và khai báo về đồng phạm. Trường hợp nào đủ căn cứ để khởi tố vụ án hình sự thì Cơ quan điều tra ra Quyết định khởi tố vụ án hình sự và thực hiện trình tự, thủ tục theo quy định của BLTTHS năm 2015, không phải ra Quyết định phân công giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố. Do vậy, Viện kiểm sát sẽ phân công kiểm sát viên kiểm sát vụ án theo quy định.

+ Đối với những vụ việc mà nạn nhân thực hiện cuộc gọi khẩn cấp: Quá trình tiếp nhận, xử lý thông tin vụ việc phải đánh giá, nhận định được mức độ nguy hiểm, nguy cơ rủi ro có thể đến với nạn nhân hoặc khả năng đối tượng có thể tiêu hủy chứng cứ thì Viện kiểm sát yêu cầu Cơ quan điều tra tiếp cận hiện trường, tổ chức việc khám nghiệm hiện trường ngay để đảm bảo thu thập đầy đủ tài liệu, chứng cứ.

Đây là trường hợp mà chúng ta thấy mối

quan hệ giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát được thể hiện tương đối rõ rệt. Quá trình điều tra tại hiện trường thường có sự tham gia của Kiểm sát viên phối hợp cùng Điều tra viên, đặc biệt là những tố giác, tin báo mà Cơ quan điều tra tiến hành khám nghiệm hiện trường; việc tiếp nhận và xác minh, giải quyết tố giác, tin báo trong trường hợp này được tiến hành khẩn trương, quá trình tiếp nhận nhanh chóng chuyển sang quá trình xác minh, giải quyết tố giác, tin báo tội phạm.

Tại Điều 9 Thông tư liên tịch số 01/2017/TTLT quy định trong thời hạn 03 ngày kể từ ngày nhận được tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố thuộc thẩm quyền giải quyết, Thủ trưởng Cơ quan điều tra trực tiếp tổ chức, chỉ đạo, phân công Điều tra viên, Cán bộ điều tra thụ lý, giải quyết hoặc ra Quyết định phân công Phó Thủ trưởng Cơ quan điều tra tổ chức, chỉ đạo thụ lý, giải quyết và thông báo bằng văn bản cho Viện kiểm sát cùng cấp hoặc Viện kiểm sát có thẩm quyền. Do vậy, nếu quá thời hạn 03 ngày, Cơ quan điều tra đang thụ lý mới ra văn bản thông báo cho Viện kiểm sát về tố giác, tin báo tội phạm và Điều tra viên, Cán bộ điều tra giải quyết tin báo đó thì Kiểm sát viên yêu cầu Cơ quan điều tra, Điều tra viên có biện pháp khắc phục, thực hiện theo đúng quy định của pháp luật.

- Trong xác minh, giải quyết nguồn tin:

+ Điều tra viên khi được phân công tiến hành giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi nhanh chóng xây dựng kế hoạch xác minh, giải quyết. Đối với Kiểm sát viên khi được phân công kiểm sát tố giác, tin báo cần lập kế hoạch kiểm sát theo quy định và kiểm tra nếu Điều tra viên chưa kế hoạch xác minh, giải quyết thì cần phải yêu cầu bổ sung theo quy định.

+ Khi nhận được tố giác, tin báo về tội phạm, Viện kiểm sát yêu cầu Cơ quan điều tra tiến hành kiểm tra, xác minh làm rõ một số nội dung như: Xác định nạn nhân, người làm chứng, người biết việc, người có liên quan, đối tượng nghi vấn...; xác định hành vi xâm hại tình dục đã xảy ra, hành vi cụ thể, thời gian địa điểm, hậu quả; phương thức thủ đoạn; xác định những đồ vật, tài liệu liên quan, dữ liệu điện tử có giá trị chứng minh tội phạm và những biện pháp nghiệp vụ cần tiến hành để thu thập tài liệu, chứng cứ. Để tiến hành được nội dung này, đòi hỏi Kiểm sát viên được phân công kiểm sát cần nghiên cứu kỹ đơn tố giác và những thông tin, tài liệu đã thu thập được có trong hồ sơ vụ án và những

vấn đề liên quan để đưa ra yêu cầu cho phù hợp, sát thực tế và có ý nghĩa trực tiếp tới việc xác minh, giải quyết tin báo của Cơ quan điều tra.

+ Trong quá trình tiến hành kiểm tra, xác minh tin báo, tố giác về tội phạm Cơ quan điều tra có thể tiến hành nhiều biện pháp khác nhau, tùy thuộc vào đặc điểm, tính chất của từng tố giác, tin báo cụ thể. Kiểm sát viên khi được phân công kiểm sát cần chú ý kiểm sát chặt chẽ bằng nhiều hình thức như trực tiếp tham gia cùng Điều tra viên, nghiên cứu hồ sơ tài liệu, phát vấn, ra yêu cầu xác minh bổ sung... Kiểm sát viên thường kiểm sát chặt chẽ một số hoạt động của Cơ quan điều tra mang tính phổ biến, tác động trực tiếp tới thông tin, tài liệu thu thập được như: Khám nghiệm hiện trường; xem xét dấu vết thân thể, tạm giữ đồ vật, tài liệu; trưng cầu giám định; lấy lời khai người bị hại. Quá trình thu thập chứng cứ nhằm giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi, biện pháp trưng cầu giám định là một nội dung mang tính bắt buộc bởi đối với tội phạm xâm hại tình dục trẻ em thì mức độ thương tích hoặc mức độ tổn hại sức khỏe là một trong những yếu tố quan trọng có ý nghĩa quyết định việc có tội hay không có tội. Do đó, Kiểm sát viên phải yêu cầu Điều tra viên trưng cầu giám định. Vì vậy, nếu người bị hại không đi giám định thì Kiểm sát viên cần yêu cầu Điều tra viên làm rõ nguyên nhân và có những biện pháp tác động tâm lý, giải thích rõ cho các em và người đại diện của các em hiểu được tầm quan trọng của việc giám định, đồng thời động viên, khuyến khích họ hợp tác với tổ chức, cá nhân được Cơ quan điều tra trưng cầu giám định. Ngoài việc trấn an tinh thần, cần có biện pháp bảo vệ cho họ. Thực tiễn một số trường hợp khi nạn nhân bị hiếp dâm trình báo vụ việc, cơ quan Công an tiếp nhận trình báo thường đưa nạn nhân đến trạm y tế kế hoạch hóa gia đình địa phương hoặc cơ sở chăm sóc sức khỏe khác và yêu cầu các y tá thực hiện kiểm tra. Do không đủ năng lực chuyên môn nên những y tá và thậm chí cả các bác sỹ trên thực tế thường vô tình tiêu hủy các chi tiết có thể là chứng cứ hơn là cố gắng lưu trữ, bảo quản sinh phẩm còn lưu lại trên cơ thể nạn nhân. Do vậy, Viện kiểm sát cần yêu cầu Cơ quan điều tra tuân thủ chặt chẽ quy trình, trưng cầu giám định theo đúng trình tự, thủ tục và các tổ chức, cá nhân có thẩm quyền.

Khi tiến hành giám định trẻ em bị xâm hại tình dục cần theo phương châm tiến hành càng nhanh càng tốt và xác định được chính xác thương tích của nạn nhân để có cơ sở định khung hình phạt chính xác đối với người phạm

tội. Bởi việc trì hoãn giám định pháp y có thể dẫn tới sự thay đổi về kết quả giám định (ví dụ như vết thương đã lành...) hoặc bị mất các dữ liệu pháp y.

+ Viện kiểm sát thường xuyên bám sát tiến độ giải quyết nguồn tin về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi và đặc biệt kiểm sát chặt chẽ kết quả giải quyết của Cơ quan điều tra. Quá trình kiểm tra xác minh nguồn tin về tội phạm có nhiều tình tiết phức tạp hoặc kiểm tra, xác minh tại nhiều địa điểm thì chậm nhất là 05 ngày trước khi hết thời hạn kiểm tra, xác minh Cơ quan điều tra phải có văn bản đề nghị Viện kiểm sát cùng cấp gia hạn kiểm tra, xác minh. Viện kiểm sát yêu cầu Cơ quan điều tra phải gửi hồ sơ xác minh cùng văn bản kết thúc xác minh đến Viện kiểm sát cùng cấp để thống nhất quan điểm xử lý trước khi ra quyết định cuối cùng. Khi hết thời hạn theo Điều 147 BLTTHS, căn cứ vào kết quả kiểm tra, xác minh nguồn tin về tội phạm, cơ quan thụ lý giải quyết buộc phải ra 01 trong 03 quyết định: Khởi tố vụ án hình sự, không khởi tố vụ án hình sự hoặc tạm đình chỉ việc giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm, kiến nghị khởi tố.

Xuất phát từ tổng kết thực tiễn cho thấy, để nâng cao hiệu quả công tác tiếp nhận giải quyết tố giác tin báo về tội phạm xâm hại tình dục nói chung, tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi nói riêng quan hệ phối hợp giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát nhân dân cần lưu ý tuân thủ những nguyên tắc cơ bản như:

+ Quá trình tiến hành các hoạt động phối hợp cần phải nhanh chóng, kịp thời, rút ngắn quá trình tiến hành các hoạt động tố tụng hoặc hạn chế tiến hành các hoạt động tố tụng có liên quan tới bị hại.

+ Viện kiểm sát phải bám sát quá trình xác minh, thu thập tài liệu, vật chứng, lấy lời khai của các đối tượng cùng Cơ quan điều tra ngay từ đầu; đề ra yêu cầu xác minh, yêu cầu điều tra kịp thời và đảm bảo chất lượng.

+ Viện kiểm sát cần kịp thời yêu cầu Cơ quan điều tra thu giữ dấu vết vật chất, đặc biệt là lông, tóc, sợi, dịch, máu, quần áo, công cụ trong các vụ án xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi vì đây là những chứng cứ quan trọng để truy nguyên đối tượng.

+ Hai cơ quan cần phối hợp trong tiến hành công tác khám nghiệm hiện trường, phải đảm bảo kịp thời, tỉ mỉ, toàn diện để đánh giá lời khai của bị hại có căn cứ hay không, sau đó là căn cứ để đấu tranh với bị can; thu giữ mẫu vật liên

quan vụ án để giám định.

+ Quá trình phối hợp trong tiến hành lấy lời khai đối tượng khi chứng cứ chưa rõ phải rất tỷ mỉ, làm rõ những bất minh trong lời khai.

+ Mỗi Điều tra viên, Kiểm sát viên trong quá trình tiến hành các hoạt động nghiệp vụ theo chức năng, nhiệm vụ của lực lượng mình thì cần trao đổi thông tin kịp thời cho nhau để nhanh chóng tiến hành những hoạt động điều tra loại tội phạm này.

Trong thời gian vừa qua, mặc dù công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi đã có những chuyển biến tích cực; mối quan hệ của hai cơ quan đang ngày càng được củng cố và dần đi vào chiều sâu. Tuy nhiên, vẫn tồn tại một số hạn chế như:

- Có lúc, có nơi, hai cơ quan chưa thật sự chủ động trong quan hệ phối hợp. Điều tra viên không chủ động trao đổi với Kiểm sát viên, Kiểm sát viên không nắm được đầy đủ về tố giác, tin báo tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi.

- Chưa xây dựng được quy trình cụ thể khi tiến hành phối hợp dẫn đến nhiều lúc, nhiều nơi mối quan hệ phối hợp chưa thực sự chủ động. Một số tố giác, tin báo tội phạm tính chất phức tạp, xác minh trong thời gian dài dẫn tới mất thời cơ thu thập tài liệu, chứng cứ.

- Có nhiều quan điểm khác nhau trong thu thập, đánh giá chứng cứ trong xác minh, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi; trong việc xác định các hoạt động xác minh, giải quyết tin báo cụ thể cần tiến hành.

Nguyên nhân của tình trạng trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan khác nhau như: Nhận thức của một số Điều tra viên, Kiểm sát viên về quan hệ phối hợp chưa thực sự đầy đủ, có khi chưa làm hết trách nhiệm; có văn bản hướng dẫn còn có những cách hiểu và vận dụng khác nhau; trong khi đó tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi ngày càng có những diễn biến phức tạp, khó lường. Trình độ, năng lực của Cán bộ điều tra, Điều tra viên; Kiểm sát viên, Kiểm tra viên còn chưa đáp ứng được những yêu cầu, đòi hỏi của thực tiễn công tác này.

Trong thời gian tới, để nâng cao hiệu quả mối quan hệ giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát trong tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi cần chú ý một số nội dung sau:

Thứ nhất, cần xây dựng mối quan hệ phối hợp một cách chuyên sâu bằng cách quy trình hóa hoạt động này ở các cấp khác nhau để chủ động hơn nữa trong quá trình thực tiễn thu thập tài liệu, chứng cứ phục vụ nhằm nâng cao hiệu quả công tác này. Với mỗi địa phương cần chú ý xây dựng quy chế trao đổi cho phù hợp với đặc điểm, tình hình địa phương mình. Đối với hoạt động điều tra tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi, hai bên cần thống nhất xác định rõ về các biện pháp điều tra cần tiến hành; trình tự, thủ tục và các biện pháp tháo gỡ khi hoạt động điều tra gặp nhiều khó khăn hoặc khi việc áp dụng các văn bản quy phạm pháp luật của Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát chưa thống nhất.

Thứ hai, thường xuyên mở các lớp tập huấn liên ngành, chuyên ngành về nâng cao trình độ kiến thức pháp luật và nghiệp vụ, đặc biệt là những kỹ năng của cán bộ điều tra và Điều tra viên với những nội dung như: Hoạt động lấy lời khai; tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo tội phạm; thủ tục tố tụng có liên quan trong quá trình tiến hành các hoạt động điều tra đối với người dưới 16 tuổi...

Thứ ba, cần bố trí những Điều tra viên, Kiểm sát viên phù hợp để điều tra loại tội phạm này nói chung, tiếp nhận giải quyết tin báo tố giác tội phạm nói riêng. Về phía Cơ quan điều tra cần lựa chọn, bố trí những Điều tra viên, Cán bộ điều tra có nhiều kinh nghiệm tiến hành các hoạt động điều tra tội phạm xâm hại tình dục trẻ em. Ưu tiên những Điều tra viên, Cán bộ điều tra nữ tiến hành các hoạt động này bởi đa phần người bị hại là nữ giới; có nhiều điều kiện thuận lợi để nắm bắt tâm lý, tình cảm và những vấn đề khác liên quan đến họ làm cơ sở tiến hành các hoạt động điều tra như xem xét dấu vết trên thân thể, lấy lời khai...

Thứ tư, lãnh đạo hai cơ quan trong quá trình chỉ đạo công tác tiếp nhận tố giác, tin báo về tội phạm này cần chú ý chỉ đạo Điều tra viên, Kiểm sát viên chú ý phối hợp làm tốt công tác hám nghiệm hiện trường, đưa người bị hại đến cơ sở y tế có thẩm quyền thăm khám, giám định, xác định tổn thương trên cơ thể, ở cơ quan sinh dục, kết luận tổn hại sức khỏe, có thai hay không. Phải lấy lời khai đối tượng, người làm chứng càng sớm càng tốt; đặt câu hỏi dễ hiểu, đơn giản không làm ảnh hưởng đến tâm lý trẻ em mặc dù cần phải làm rõ những thông tin như: Người bị hại bị xâm hại tình dục một lần hay nhiều lần; Thời gian, địa điểm chính xác, hình thức, thủ đoạn của hành vi xâm hại./.